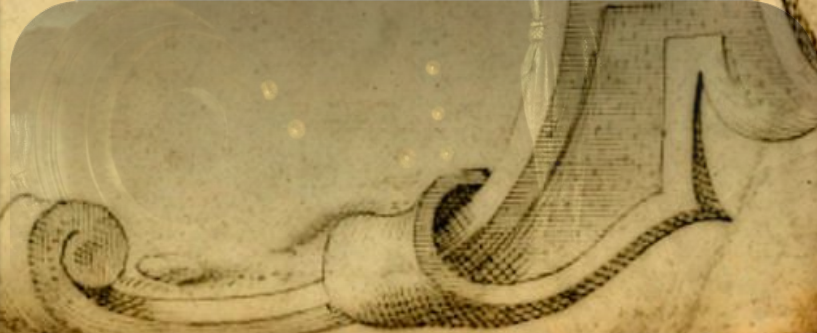

Стан української мови в царській Росії

Є МОВА -
Є МАЙБУТНЄ!

Ставлення російського царизму до українського народу було страшною історією репресій та злочинів. Якщо дії уряду Росії у 17 та 18ст. мали за мету ліквідацію відмінностей політичного, економічного, автономного укладу України, то політика імперії в 19ст. уже спрямована на духовну руйнацію українського народу. Відверто нівелювалися культурне та духовне життя України, витруювалися історичні традиції, проводилася активна політика культурної асиміляції населення, Перші спроби придушення українського друкованого слова були здійснені вже у 18ст. Цар Петро I у 1721 р. заборонив ввезення української релігійної літератури в Росію, а згодом і друкування книг у Києві та Чернігові без спеціальної московської цензури. Заборонялися й церковні промови українською мовою

Найтяжчими за наслідками для української культури були дії уряду в 19ст. Мається на увазі відомий циркуляр міністра внутрішніх справ П.Валуєва 1863 р. і Емський указ 1876 р., а також наступні урядові розпорядження щодо застосування української мови 1881, 1882, 1895 і 1914 рр. Проте, якщо дії імперського уряду Росії щодо ліквідації політичної та економічної автономії України здійснювалися за допомогою насадження проросійського бюрократичного апарату, ліквідації місцевої юрисдикції та збройних сил (Запорозька Січ), то щодо духовного життя, такі дії були малоефективними. Російський уряд добре розумів, що не так просто винести смертний вирок українському слову, здійснити насильство над десятками мільйонів народу, який століттями був генетично прив'язаний до свого

Карикатурне зображення цензури

Діями імперського уряду керував, з одного боку страх перед перспективою культурної самостійності, виокремлення великого народу, а з другого боку - страх загострити питання й постійно викликати напруження і невдоволення у суспільстві, політичні рухи. Певно, можна сказати, що українське питання поставало як один з найсерйозніших ребусів для великоросійських державних мужів, які відповідали за внутрішню політику. Про повну заборону української мови (тобто кінцеву мету царизму) не могло бути її мови через боязнь загострити національне питання. Тому робилося все, щоб не дати розвитку духовним прагненням народу, культурі, тримати етнос на рівні провінціалізму.

Із цієї політики простежується одна страшна закономірність - механізм придушення, гальмування розвитку української культури було продумано до найтонших деталей. Українська мова була заборонена в початкових школах, у храмах для виголошення церковних проповідей, для створення наукової та науково-популярної літератури. Дозволялося писати хіба що белетристику, але згідно указу 1876 р. виключно російським правописом. Проте, оскільки народні верстви були позбавлені можливості вчитися рідною мовою, то навіть скромний набуток їм був невідомий і недоступний. Нечисленна українська інтелігенція, так би мовити, творила сама для себе, книга з цього кола майже не виходила. В

ЗАБОРОНА УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА В РОСІЇ

Реферат петербурської академії наук в справі
знесення заборони українського слова,
з додатком "Історичної записки"
К. А. Воєнського і вступним словом
проф. М. Грушевського

СКРЕНТОН, ПА.

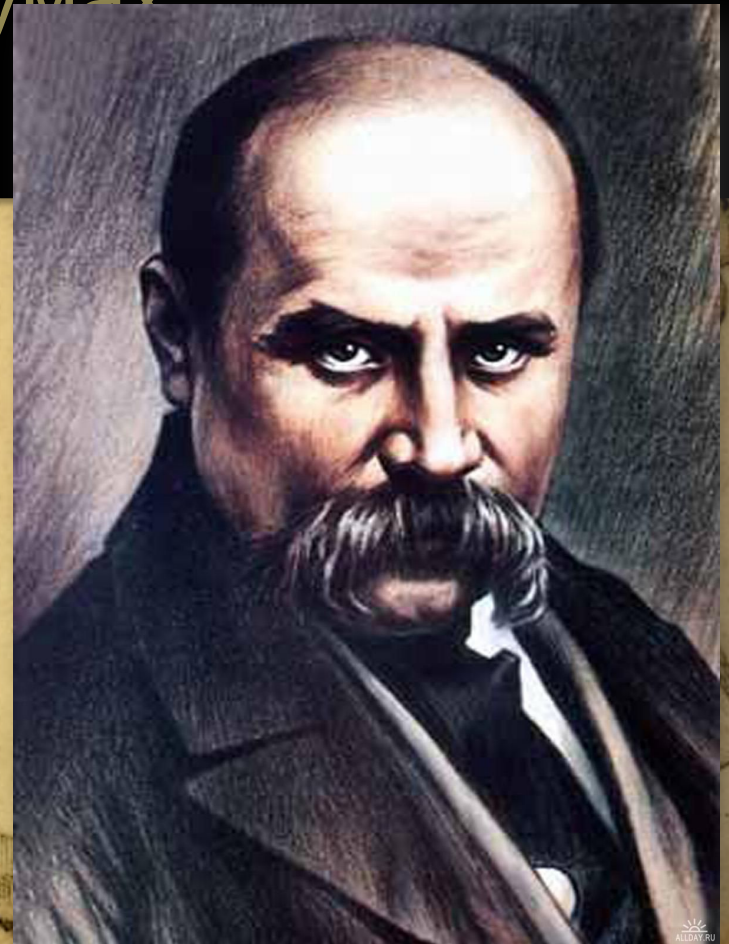
ВИДАВНИЦТВО ПРОСВІТНОЇ КОМІСІЇ
РУСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

1916.

Російським урядом заборонялися панахиди в роковини смерті Т.Г.Шевченка, святкування ювілеїв українських діячів культури, а українській інтелігенції вживати рідну мову на наукових форумах

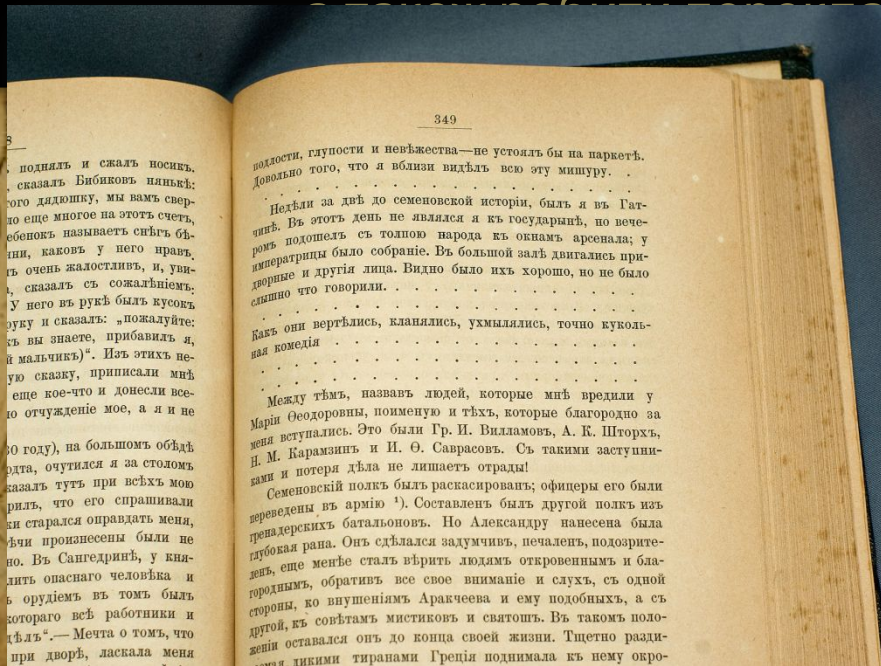
І возвеличимо на диво
І розум наш, і наш язик...

(Т. Шевченко)

Зловісну практику щодо української книги проводило міністерство народної освіти. Фактично до 1905 р. цією інституцією "народного затмения", як її називала інтелігенція, в народні бібліотеки й читальні не допущено жодної української книжки.

Окремо погрібно сказати про постійного супутника українського інтелектуального життя - цензуру. Щодо української проблематики застосовувалася подвійна і потрійна цензура. Українські твори, крім цензурних комітетів і цензури при Головному управлінні в справах преси, розглядали ще її начальники губерній. Чим закінчувався такий розгляд можна судити з листа М.Коцюбинського до письменника Д.Мордовцева: "Український письменник, що віддає сили і здібності рідній літературі, повинен твердо пам'ятати, що йому не дозволено розробляти теми, які стосуються релігії, педагогіки, науки, що він, не ризикуючи витратити даремно час і працю, не може упорядковувати науково-популярні брошури,

Всі книги українською мовою не дозволяються до друку". Крім того, ще діяла цензура з питань закордонних видань, яка за допомогою охоранки та поліції особливо ретельно стежила за тим, щоб не завозилася українська література з Австро-Угорщини, тобто з Галичини. Якщо такі видання і потрапляли у Велику Україну, то лише нелегальним шляхом. Особи, в яких знаходили закордонну українську книжку, особливо політичного змісту, переслідувалися і підлягали ув'язненню. Наскільки ефективно діяла цензура, можна судити з такого факту: за 1876-1905 роки було дозволено видати всього 40 найменувань науково-популярної літератури для народу. Решту поховала в архівах цензура.

Отже, 40 років, а це ціле покоління, було викинуто із духовного життя нашої

**Я ПЕРЕЖИЛА
134 ЗАБОРОНИ
НА СВОЄ
ІСНУВАННЯ.**

**НЕВЖЕ ПІСЛЯ
ВСЬОГО МЕНЕ
ВІДЦУРАЄШСЯ?**

(Твоя Мова)